

מגזין תרבות

הסופרת הגר ינאי: "איך אפשר לכתוב פנטזיה בעולם שבו אלי שרעבי וירדן ביבס בוכים"

אחרי קרוב לעשור של שתיקה ספרותית, הגר ינאי חוזרת עם רומן שמערבל את ילדותה בצל אמה ניצולת השואה עם סיפור אהבה באושוויץ

הגר ינאי. "היתה לי ילדות איומה, הייתי יכולה להיות שום דבר" צילום: אלה ברק

לעקוב

גילי איזיקוביץ

2025 במרץ • 19 • 15:12

ביוני 1983 עמד יז'י (יורק) ביילצקי, גבר גבוה בשנות ה-60 לחייו, באולם ההמתנה בשדה התעופה בקרקוב, כשבידיו זר גדול של ורדים אדומים. הוא חיכה וכעבור זמן-מה קראה אישה בשמו. צילה ציבולסקה, שערה ועיניה כהים, מידותיה קטנות, יצאה אליו מהמעבר, גוררת מזוודה קטנה, נרגשת מאוד. הם התחבקו. כמעט 40 שנה לא נפגשו ועד לאחרונה חשב כל אחד מהם שהשני מת. היו להם חיים חדשים ומשפחות שהקימו במקום זו שתיכננו להקים יחד, אבל עכשיו, בדרך לא דרך, מצאו זה את זה.

הסצנה הזאת, רגע שיא של חיים שהוחמצו, היא גם רגע השיא בסרט תיעודי ישראלי ישן ששודר בטלוויזיה לפני 21 שנים. "אהבה

באושוויץ", סרטו של תור בן מנור, סיפר בין היתר על ציבולסקה וביילצקי, שנפגשו לראשונה כששניהם היו אסירים – הוא אסיר פוליטי פולני-קתולי והיא יהודייה-פולנייה שכל משפחתה הושמדה. השניים התאהבו במחנה ובמבצע נועז הצליחו לברוח יחד מאושוויץ, אבל לפני שמלחמת העולם השנייה נגמרה הם נאלצו להיפרד לתקופה ולא נפגשו שוב – עד האיחוד המאוחר. ביילצקי הוכרז חסיד אומות עולם וסיפורם של השניים, שמתו בינתיים, תועד בארכיון של יד ושם.

מי שהסירה ממנו את האבק והעניקה לו לבוש ספרותי היא הסופרת הגר ינאי. ינאי – סופרת מצליחה בתחום הפנטזיה, מבקרת ספרים, פרצוף מוכר מתוכניות טלוויזיה ועוד לפני כן איט גירל מתוחכמת בתל אביב של הניינטיז – לא חשבה שתכתוב רומן היסטורי על השואה, אבל דווקא סיפורם של ציבולסקה וביילצקי סייע לה להתגבר על מחסום יצירתי שסבלה ממנו תקופה ארוכה והוליד את ספרה החדש, "ורדים מאושוויץ" (הוצאת עם עובד).

הגענו למקום שאי אפשר לא להיות מעורבים בו. אין מבוגר אחראי. אלה שאמורים להציל אותנו בגדו בתפקידם ועדיין בוגדים בו, הפקירו אותנו ואפילו לא מקבלים אחריות. מי שנשאר לדאוג לנו זה אנחנו

עצמנו

הגר ינאי

"הייתי סופרת פנטזיה, זה היה נהדר. זכיתי בפרסים וזכיתי להצלחה ואז הכל נדפק", היא מודה בחצי חיוך. "גם 7 באוקטובר קשור לזה ועוד לפני כן תקופת המהפכה המשפטית. אני מרגישה שננעץ לי קוץ מורעל בגרון בצורת המצב של המדינה ועד שהוא לא יישלף והרעל יתנקז, יהיה לי קשה מאוד להמשיך לכתוב ככה. המצב במדינה מטריד מאוד. אני לא יודעת איך אפשר לכתוב פנטזיה בעולם שבו אלי שרעבי וירדן ביבס בוכים וקוראים לעזרה למען החטופים האחרים. כבר

בתקופת המהפכה המשפטית רציתי לכתוב אבל זה לא הלך לי. לא הרגיש לי נכון לצאת עכשיו עם ספר פנטזיה. מי רוצה לשמוע את זה עכשיו? חיפשתי סיפור שיהיה קשור לחיים שלנו, סיפור דוקומנטרי, כי לא רציתי להמציא, ואז נזכרתי בסרט ורציתי לכתוב על האנשים האלה. זה נראה לי כמו מה שאני הייתי רוצה לקרוא עליו עכשיו".

ינאי מוסיפה כי עד לשנתיים האחרונות לא היתה אדם פוליטי מאוד. "אני אדם רגיש מאוד ואם אני אתן לדברים להגיע אלי, זה ישתק אותי. אני נכנסת לחרדות. אבל הגענו למקום שאי אפשר לא להיות מעורבים בו. הבנתי שהכל תלוי בי ובשכמותי, שאין מבוגר אחראי שדואג ואין מי שיציל אותנו. אלה שאמורים להציל אותנו בגדו בתפקידם ועדיין בוגדים בו, הפקירו אותנו ואפילו לא מקבלים אחריות. מי שנשאר לדאוג לנו זה אנחנו עצמנו. אני כבר לא יכולה להיות ילדה חולמנית שכותבת פנטזיה. אני צריכה לדאוג לעצמי, למשפחתי וגם למדינתי. זאת תחושת אין ברירה, לא הייתי רוצה להיות במקום הזה, הייתי מעדיפה להישאר במקום יותר רך, כל הסטרס הזה יכול לשגע וקשה לשאת את תחושת האחריות הזאת על הכתפיים".

עטיפת הספר. "חיפשתי סיפור שקשור לחיים שלנו" צילום: Unsplash / Faruk Tokluoğlu Shutterstock / עיצוב

עטיפה: נועה אלונים שניר / עם עובד

סיפור שמחכה להיכתב

"ורדים מאושוויץ", שהוא ספרה השמיני של ינאי, רואה אור שמונה שנים אחרי ספר הפרוזה האחרון שלה למבוגרים. הספר ההוא, "המסע אל לב התהום", היה האחרון בטרילוגיית "הלווייתן מבבל" שלה, זכה בפרס דבורה עומר וכמו שני קודמיו, גם בפרס גפן לספרות מד"ב ופנטזיה. אחריו הגיעו מדריך כתיבה וספר ילדים שחיברה, אבל גם שתיקה ארוכה למדי ולא אופיינית לה.

ינאי נולדה ב-1972 בקיבוץ ברקאי ומתבקש לייחס לעבר הקיבוצניקי את קצב העבודה המסחרר שאיפיין אותה בתחילת דרכה ככותבת. את ספרה הראשון, "אישה באור", פירסמה ב-2001 והוא התבסס על

חוויותיה מהזמן ששהתה ביפן, עבדה כמארחת במועדוני לילה וחייתה תקופה במנזר זן, שם ניהלה רומן עם אב המנזר. ספרה השני, "מכונת הנצח של אלכס" מ-2004, שסיפר על חיילת שנמלטת מקצין צעיר, היה מועמד לפרס ספיר. "הלווייתן מבבל", שראה אור ב-2006, היה הראשון כאמור בסדרת הפנטזיה שלה ועשה היסטוריה – הן בהיותו פנטזיה שנכתבה בעברית, ז'אנר שעד אז כמעט לא זכה לכותבים מקומיים, והן מפני שינאי פתחה בו שער תקדימי לתת-סוגה מקומית של פנטזיה הנשענת על מקורות היסטוריים, פולקלור יהודי ומיתולוגיה מקומית. באותה תקופה זכתה ינאי בפרס ראש הממשלה לסופרים. מי שהיו אז קוראים צעירים שלה הפכו לימים לממשיכי הז'אנר: למשל, איל חיות-מן, שזכה השנה בפרס ספיר לספר ביכורים עם ספר הפנטזיה היהודית שלו, ויהודית קגן, שעשתה זאת נפלא בשני ספריה.

ספרה הבא של ינאי, "[מקום בטוח ללב](#)" מ-2011, היה שונה לחלוטין: הוא סיפר על רומן בין חשפנית גרמנייה ליהודי בגרמניה של שנות ה-30, שנותיו הראשונות של המשטר הנאצי. במקביל ינאי כתבה כתבות למוסף "הארץ" והפכה למזוהה עם חוויות ותרבות ניו-אייג' ככותבת במגזין "חיים אחרים". היא נטתה לזה ממילא: עוד לפני הנסיעה ליפן והשהות במנזר חייתה כמה שנים בקהילה אנתרופוסופית בקיבוץ הרדוף וחיפשה את דרכה הרוחנית. ככותבת התנסתה בשיטות שונות, במיוחד בתחומי הזוגיות והמיניות, וגם ערכה אנתולוגיה מקומית ונשית של סיפורי סקס בשם "שם יש שושנים". היא פירסמה ביקורות ספרות ב"גלובס" ובגלי צה"ל והתארכה כמבקרת ואשת ספרות גם בתוכניות בערוץ 2.

אמא שלי, אחותה ובת דודתן היו ילדות חכמות ורבות תושייה. הן התחפשו לפולניות ונכנסו לגרמניה לעבוד במסווה, ושרדו ככה את המלחמה בזמן שהמשפחה נרצחה. כל הנושא של הישרדות, מלחמה, שואה ואובדן עיצב את הילדות שלי

הגר ינאי

היא גם השתתפה בתוכנית הטלוויזיה "מישהו לאהוב" שביימה ציפי ברנד, שבה חיפשה אהבה – ולא מצאה. באחד הראיונות עמה בעבר סיפרה כי היתה אז בת 38, אחרי מערכת יחסים שנגמרה כשניסתה להרות, ולבסוף בחרה בתרומת זרע. במהלך ההריון שבסופו נולדה בתה הבכורה, כיום בת 14, הכירה את ערן בן יעקב, תסריטאי והיום בעל עסק לתרגום באמצעות בינה מלאכותית. הם התאהבו ונישאו ולימים הפכו להורים לתאומות, כיום בנות 10.

היום, אחרי שנים רבות בתל אביב, גרה המשפחה ברעננה, שם נפגשנו בבית קפה באזור ירוק ונאה. ינאי – ארוכת שיער, מרשימה, לבושה שמלה כהה וארוכה ועל ברכיה כלבת פודל שחורה ונהדרת שהיא משקה, למבטו הנדהם של המלצר, בחלב מכוסית חד-פעמית שהזמינה לה, נראית לא קשורה לנוף הבורגני. מצד שני, גם השיחה, שנעה מחוויות דור שני וכתובה על שואה להתמודדויות קשות אחרות, היא לא שיחת חולין קלילה ורגילה בבית קפה.

"אני דור שני לאמא ילידת פולין שהיא, אחותה ובת דודתן הן היחידות שניצלו מכל המשפחה", מספרת ינאי. "הן היו בנות 14, 12 ו-11 והיו ילדות חכמות ורבות תושייה. הן התחפשו לפולניות ונכנסו לגרמניה לעבוד במסווה, ושרדו ככה את המלחמה בזמן שהמשפחה נרצחה. את הסיפור הזה אמא שלי סיפרה לי כל חי. כל הנושא של הישרדות, מלחמה, שואה ואובדן עיצב מאוד את הילדות שלי. זאת השפעה מרכזית בעיצוב החיים וזה היה נוכח מאוד עבורי מבחינה רגשית. אמא שלי עלתה לארץ, באה לקיבוץ, ושם פגשה את אבא שלי שהיה בפלמ"ח. היא היתה אישה חזקה מאוד, עם יצר חיים מטורף. המילה האהובה עליה היתה 'תושייה'. היא כל הזמן היתה אומרת לי: 'הגר, תושייה! תושייה תציל אותך'. היא היתה טיפוס שורד ועל זה גדלתי, עם כל הפרטים על מה שהיא עברה".

"מישהו לאהוב". משמאל: הגר ינאי, הבמאית ציפי ברנד ואיתי אברמוב צילום: שימוש לפי סעיף 27 לחוק זכויות

יוצרים

מעניין שהיית צריכה משבר כתיבה וסיפור של אחרים בשביל להתקרב לזה.

"הסיפור המשפחתי נכנס לי למקום פנימי עמוק בתוכי, אבל עד היום לא הצלחתי לארגן אותו לסיפור בצורת רומן. יותר מסובך לכתוב כשיש אנשים סביבך שמכירים את הדמויות ושיש עוד אנשים ועוד משפחה. לא הרגשתי שאני יכולה לגעת בסיפור של אמא שלי. הוא עוד מחכה להיכתב ואולי לא אצליח בכלל. היתה לי מערכת יחסים רגשית מורכבת עם אמא שלי. היה קשה לגדול איתה".

ינאי, בת זקונים שנולדה אחרי שתי בנות כשאמה מרים היתה בת 42, מספרת כי היתה ילדה בודדה, מוזרה ומנוודה. היו לה צרכים רגשיים, שהסביבה והמשפחה לא הצליחו להיענות להם, ומגיל 8 נשלחה לטיפול פסיכולוגי. מאז וכל חייה התמודדה עם התקפים של דיכאון, לעתים כאלה שהשאירו אותה בבית שבועות ארוכים.

לפעמים אני תופסת את עצמי מתנהגת לבנות שלי בקשיחות או מדברת אליהן באכזריות ואני תוהה אם זה מגיע מאמא שלי או מהקיבוץ. אני אכזרית באותה צורה גם כלפי עצמי, מכריחה את עצמי לתפקד, כי זה הלקח של הניצולים
הגר ינאי

"אמא עם פוסט-טראומה היא אמא שלא ידעה לתקשר רגשית כמעט בכלל", היא אומרת. "תמיד הרגשתי בודדה מאוד כילדה. היא אהבה אותי מאוד. היא היתה מעניקה ומרעיפה, אבל התחושה היתה שהיא נותנת את הדברים שהיא רוצה לתת. לא היתה לי הרגשה שהיא רואה אותי ונותנת לי את מה שאני זקוקה לו. לפעמים אני תופסת את עצמי מתנהגת לבנות שלי בקשיחות או מדברת אליהן באכזריות ואני תוהה אם זה מגיע מאמא שלי או מהקיבוץ", היא צוחקת. "אני אכזרית באותה צורה גם כלפי עצמי, מכריחה את עצמי לתפקד, להמשיך בכל

מצב, כי זה הלקח של הניצולים. כמו החיקוי של רון חולדאי ב'ארץ נהדרת': לקום בבוקר, שתי סטירות, וקדימה לדרך".

מרים ינאי, שמתה כשבתה היתה בסוף ההריון עם בכורתה, היתה האופה של הקיבוץ. זיכרונות הילדות החיים ביותר של ינאי הבת מציבים אותה במטבח חדר האוכל ליד אמה, כשהיא מטגנת 800 סופגניות בערב חנוכה לחברים או כשהיא מכינה 100 עוגות בערבי שבת. "אוכל היה תקשורת רגשית בשביל אמא שלי. אם היא הזינה אותי ונתנה לי המון אוכל, בשבילה זה היה טוב מספיק. היא היתה הפרעת אכילה מהלכת על שתיים. המקרר שלנו תמיד היה מפוצץ והיא תמיד הכינה כמויות עודפות של אוכל. את הרגשות שלה היא העבירה באוכל וכולנו לקינו בהפרעות אכילה – אני והאחיות שלי.

"אני הייתי ילדה משונה מאוד, אולי מחוננת, והיו לי דרישות רגשיות ואינטלקטואליות שבכלל לא היו בתחום שלה", היא מוסיפה. "גם היום היה קשה לאמא להכיל, ובטח שלאישה המסכנה הזאת. גדלתי בתקופה שלא היו בה מילים לדברים. היו ילדים שקראו להם מפגרים, אף אחד לא ידע על הפרעות למידה, ריכוז וקשב, והיו ילדים שאף אחד לא הבין והיו מנודים. אני קראתי ספרים בלי הפסקה, התחלתי לחבר שירים לפני שידעתי לקרוא. יש מחברות שאמא שלי מילאה בכתב ידה עם שגיאות כתיב של עולה, בשירים שהכתבתי לה בגיל 3 ו-4, שירים פילוסופיים על יופיו של הטבע. לא היה שם מישהו שיפגוש את זה. הקיבוץ היה מערכת קשה, הייתי בבית ילדים, בלינה משותפת. היו מסגרות ומקומות כל כך משונים, אי אפשר להאמין היום שהם היו קיימים בכלל".

הגר ינאי ואמה מרים. "אוכל היה תקשורת רגשית בשבילה" צילום: אלבום משפחתי

בזכות עוזרת הבית

כשמביאים את כל זה בחשבון, הבחירה של ינאי בסיפור ההצלה מהאגדות שעליו כתבה הופכת למובנת יותר. ביילצקי וציבולסקה ברחו מאושוויץ ביולי 1944 אחרי שביילצקי הצליח להשיג מדי קצין אס-אס

והלך לחפש את אהובתו. הוא פקד על השומרת הגרמנייה למסור לו אותה בטענה שהיא דרושה לחקירה, והם צעדו החוצה מהמחנה והלכו ימים ארוכים ברגל אל הכפר ואל משפחתו. הם נפרדו, כאמור, ונפגשו בחלוף עשרות שנים בזכות צירוף מקרים: ציבולסקה שוחחה עם פולנייה צעירה שהחלה להעסיק כעוזרת בית בביתה בברוקלין, וכשסיפרה לה את סיפור הגעתה מפולין, הצעירה נזכרה שכבר שמעה על מקרה כזה שגבר מבוגר סיפר עליו בטלוויזיה.

זה היה סיפור פלאי של אהבה, עזרה והצלה, וינאי – שנמנעה עד גיל מבוגר מהיחשפות לסיפורי שואה כתובים או מצולמים – הרגישה שתוכל להתמודד איתו כסופרת. ובעוד שעל ביילצקי קיימים לא מעט חומרים ומסמכים תיעודיים, כולל אוטוביוגרפיה שפירסם, על ציבולסקה הצליחה ינאי לאתר רק מידע מועט. משום כך, היא נטלה לעצמה חירות אמנותית בכתיבה ושינתה את שמה של הניצולה לקלרה. "צילה היא אניגמה. לא נותרה שום עדות, שום שיחה, אף ראיון, ועם צאצאיה, שאיתרתי בעזרת בלש פרטי, לא הצלחתי לדבר", היא מסבירה.

בספר ינאי מתקדמת בשני צירים – הסיפור של יז'י והתגלגלותו למחנה והסיפור של קלרה והדרך שהיא עשתה עד לפגישתם. ינאי כותבת באופן קריא וקולח, והתוצאה היא רומן היסטורי שאמנם עשוי מחומרים קשים אבל נקרא כמו צפייה בסרט. הוא מזכיר במידה מסוימת יצירות אחרות על השואה שניסו לטפל במוראותיה בסגנון פופולרי דוגמת "המקעקע מאושוויץ", ספרה של הת'ר מוריס.

אמא שלי סיפרה לי את הסיפור שלה, אבל היא אף פעם לא אמרה: 'אני כל כך מתגעגעת לאבא שלי או לאח שלי'. בעקבות העבודה על הספר אני מבינה לא רק את הסיפור הביוגרפי שלה, אלא גם את הרגשות שלה, את הגעגוע הגר ינאי

כך, למשל, מתארת ינאי בתחילת הספר את קלרה המבוגרת, שעומדת לפגוש בעוזרת הבית הפולנייה החדשה ולגולל באוזניה את סיפור הישרדותה בשואה: "הזיכרונות עולים בקלרה מהר כל כך שהיא לא מצליחה להתנגד להם. מיום שהגיעה לאמריקה היא נאבקה להחזיק בהם נעולים במעמקים. איך היא היתה מסוגלת לשרוד אם היתה מרשה לעצמה לטבוע בזיכרונות? יותר מ-30 שנה שהיא גרה פה: אשת פרוורים ורעיה טובה. היא גידלה את הילדים שמחים ובריאים, סיפרה להם סיפורים לפני השינה והציגה בפניהם מחזות קטנים בעזרת הבובות שלה. זה לא היה קל, לתפור את פיסות האושר הקטנות לסכר של טלאים שיצליח לחסום את אפילת העבר. ובכל זאת הצליחה. רק בשנה האחרונה, כשהבית התרוקן מיושביו, נדמה היה לה שהסכר מתחיל להתפרק. בשביל מה להמשיך להתעקש אם העבר גואה מאחורי הסכרים שלה, ממשי וחי יותר מתמיד?"

ינאי מספרת כי "עם השנים פיתחתי חוסן וידעתי שבלי להבין את השואה לא אוכל להבין את אמא שלי. אני חושבת שעכשיו אומרים בקלות שילדות של דור שני היא ילדות בפוסט-טראומה. זה לא כל כך מובן מאליו, אני הבנתי רק בשנים האחרונות את הניתוק הרגשי של אמא שלי כמשהו שהגיע משם. הטרגדיה הגדולה עם הורים היא שאת אף פעם לא תשאלי את השאלות הנכונות עד שהם לא יהיו שם כדי לענות. להבין את המלחמה ולהבין את השואה זה להבין את מצבי הנפש שהיו שם, וזאת גם הדרך שלי להבין את אמא שלי כדמות".

את מרגישה שהצלחת להתקרב אליה?

"מאוד. אני מבינה את האהבה הגדולה שלה למשפחה שלה וכמה קשה היה לה לאבד אותם. אמא שלי סיפרה לי את הסיפור שלה, אבל היא אף פעם לא אמרה: 'אני כל כך מתגעגעת לאבא שלי או לאח שלי'. היא לא אמרה את זה. בעקבות העבודה על הספר אני מבינה לא רק את הסיפור הביוגרפי שלה, אלא גם את הרגשות שלה. כמה

שהיא התגעגעה וכמה שהיא לא היתה מסוגלת לחלוק את זה איתנו, כי היא לא רצתה להעיב עלינו".

יז"י ביילצקי, עם תמונות ותמונת צילה ציבולסקה. סיפור אהבה פלאי צילום: ALIK KEPLICZ / AP

לצאת מעצמי

בשנים האחרונות מתמודדת ינאי גם עם נסיבות חיים קשוחות. כשהיתה בהריון עם בנותיה הצעירות היא לקתה בתסמונת צ'רג שטראוס – תסמונת אוטואימונית נדירה המשפיעה על הריאות ועלולה לסכן חיים. בשיאה היא הורדמה והונשמה במשך שבוע, נאלצה ליטול כמויות גדולות של סטרואידים וסבלה תופעות לוואי קשות – עלייה חדה במשקל, נשירת שיער מסיבית ותופעות נפשיות, לרבות דיכאון וזעם, שהביאו אותה לטיפול פסיכיאטרי שעד אז התנגדה לו.

"לא האמנתי שאני אצליח לחזור מהמחלה הזאת", היא אומרת. "זה הטריף לי את המוח, נהייתי אגרסיבית. הבת הבכורה שלי אמרה לי יום אחד: 'אמא, חלמתי שאת דובה ואת תוקפת אותנו' ואני הבנתי שאני צריכה לקחת טיפול פסיכיאטרי. היה כל כך קשה לצאת מזה. הרגשתי שעפתי לגיל 70, לא היתה לי אנרגיה לקום מהספה, הייתי צריכה לתכנן איך אני קמה, מה יהיו התנועות שלי, חוסר מוחלט של אנרגיות. בקיץ הרופאה נתנה לי שוב סטרואידים ואחרי שבוע הודעתי שאני לא מוכנה יותר. החלומות שלי נהיו כל כך אינטנסיביים שלא ידעתי להבדיל בין מציאות לחלום. זה אולי מציל חיים אבל נורא".

היא התאוששה בסופו של דבר בזכות תרופות ביולוגיות שהיא מקבלת עד היום, אבל הטלטלה שחוותה אז היתרגמה לשינויים רציניים בחייה. היא כבר לא צועדת בפארק כמו בעבר, שקועה בחלומות מפורטים על הספר הבא שתכתוב ויהפוך לרב-מכר, אלא עסוקה בתכנון דקדקני של פעולותיה ושל מקסום הכתיבה שלה, לרבות מה תפרסם, מתי ולאיזה קהל.

היא גם הקימה הוצאת ספרים עצמאית, "ינאי הוצאה לאור", שבה היא מפיקה את הספרים שהיא עורכת עבור כותבים המשלמים לה על שירותיה, מספרי ילדים ועד רומנים ואוטוביוגרפיות. "אני עורכת המון ספרים, יש לי פוקוס חזק וראש מסודר ואני טובה במבנים צורניים וטובה בלסדר אותם", היא אומרת. "אני טובה בעריכה וגם כיף לי לצאת מעצמי ולא לעסוק בבעיות הרגשיות והספרותיות שלי. אני נהנית לגייס את הידע שלי כדי לעזור לאנשים אחרים. כסופרת אני מבינה ממקור ראשון את הבעיות היצירתיות שלהם. עריכה מוציאה אותי מהבדידות שלי ונותנת לי תחושה מיידית של ערך".

כל התחום נמצא בתהליך שקשה לעצור. לפני 20 שנה היה שפע של מוספים ספרותיים, היו מבקרי ספרות, לא היה דבר כזה שספר לא יקבל התייחסות. היום אין מבקרים, כמעט שאין מוספי ספרות, יש סוקרים ברשתות החברתיות
הגר ינאי

מצד שני, מספר הספרים שרואים אור מבלבל. באמת כולם צריכים להוציא ספר? למה כל כך הרבה אנשים חייבים לכתוב ולפרסם?

"אנשים רוצים להתבטא. לא כל ספר צריך להגיע לחנויות ולא לתחרות פרס ספיר. יש ספרים אנחנו רוצים לקרוא וכאלה שלא, אבל זכותו של כל אדם לכתוב וזה תהליך מדהים. גם לא כל מי שמשתתף בחוג ציור אמור לתלות את היצירה שלו במוזיאון, אבל אנשים רוצים להביע את עצמם וזה דבר בריא".

יוצא לך לומר לאנשים: "תכתוב בשביל הכיף אבל אל תבזבז את כספי החופשה השנתית על הדפסת ספר?"

"אישית, אני חושבת שלכתוב ספר זאת חוויה הרבה יותר מספקת מחופשה שנתית. זה נותן כל כך הרבה כוח וביטחון, כל כך הרבה בהירות, סדר בראש, סיפוק רגשי. אולי לא כדאי לשים את הספר הזה בחנויות הספרים אבל לכתוב ספר, לעבוד שנה-שנתיים ולהוציא לאור – זאת חוויה נהדרת".

אבל הענף הזה איבד את שומרי הסף וקובעי הטעם שלו והדמוקרטיזציה שלו מחלישה אותו.

"כל התחום הזה נמצא בתהליך שקשה לעצור אותו. לפני 20 שנה, כשספרים שלי יצאו, היה שפע של מוספים ספרותיים, היו מבקרי ספרות, לא היה דבר כזה שספר לא יקבל התייחסות בשמונה מוספים. היום אין מבקרים, כמעט שאין מוספי ספרות, יש סוקרים ברשתות החברתיות. אני עצמי הייתי מבקרת ספרים בגלי צה"ל, היום אין יותר, הם לא רוצים. מי שאוהב לקרוא עדיין אוהב לקרוא, אבל אין לזה ביטוי. זאת גם עבודה. לא הייתי יכולה להתפרנס מתמלוגים של סופרת והוצאות פה ושם. לקחתי את עצמי בידיים כחלק מתהליך של התבגרות. הבנתי שאם אני רוצה לקנות דירה, אז לקבל תמלוגים ולהסתפק בהוצאות וכמה ערבי קריאה לא יביא אותי לשום מקום. בערך בזמן הקורונה הבנתי שזה לא יקרה. ניתקתי בין כתיבת ספרים לתוכנית העסקית שלי. במקביל, בקורונה כולם הסתגרו בבית והתחילו לכתוב, זה הסתדר".

הגר ינאי. "לכתוב ספר זאת חוויה הרבה יותר מספקת מחופשה שנתית" צילום: אלה ברק

להתנהג כמו עוף החול

פרויקט שאפתני שהיא מנסה להשלים בחמש השנים האחרונות אך מתעכבת עמו בינתיים הוא ספר פנטזיה נוסף, המיועד לפרסום באנגלית בארצות הברית. בנסיבות אחרות, אולי היתה יכולה להיעזר בחבר יקר שלה, בעל ניסיון בתחום – [הסופר הבריטי ניל גיימן](#). השניים מכירים כבר שנים, רקמו קשרים טובים ואלה התרחבו גם לבני הזוג שלהם. אלא שגיימן, המצליח והנודע שבין סופרי הפנטזיה בעולם,

שכתב בין היתר את "סנדמן" ו"אלים אמריקאים", עלה לכותרות בחודשים האחרונים בנסיבות אימות: בקיץ שעבר העידו כמה נשים שפגע בהן מינית ומאז הלך וגבר זרם המתלוננות עד שלפני חודשיים, בכתבת תחקיר ארוכה ב"ניו יורק מגזין", הובאו עדויות רבות נגדו. כמה מהנשים תיארו התנהגות ברוטלית ואלימה, שחלקה נעשה לכאורה לצד בנו של הסופר. אחת מהמתלוננות, שהיתה שמרטפית של בנו, האשימה גם את אשתו לשעבר של הסופר, הזמרת אמנדה פאלמר, שהיא זו שקישרה אותה אליו.

ינאי מנידה את ראשה בזעזוע. "אני מתה על ניל, הוא היה חבר שלי, חבר טוב. כשהוא ואמנדה היו בארץ, נפגשנו. היינו בקשר חם במשך שנים. אני לא מאמינה שהוא אנס, לא יכולה להאמין. מהיכרותי איתו הוא איש עדין מאוד ואני מתקשה להאמין שפיזית הוא כפה את עצמו על מישהו או מישהי באלימות. אני כמובן לא פוסלת את העדויות הרבות שיש נגדו, עדויות של כמה נשים. זה מדאיג מאוד וכמובן שאני לא פוסלת דבר שמישהי מספרת, אבל ביצעו רצח לקריירה ולאופי שלו ברשתות החברתיות. זה אפילו עוד לא הגיע לבית משפט, אפילו לא התחיל להתברר, חכו רגע".

נכון לעכשיו, יש תשע נשים שהעידו נגדו.

"זה מדאיג מאוד. הוא אדם עם יצר ותשוקה ואני יכולה לראות איך הוא עושה שטויות. אני מתקשה להאמין שזה נעשה באלימות ובכפייה, אבל אני דואגת מאוד".

אין עשן בלי אש וניל גיימן שובב גדול. הוא היה לי חבר, ג'נטלמן של ממש שהיה טוב, נדיב ותומך - עבורי. אבל מצד שני, לא אסתור את העדויות של אחיותי הנשים. קשה לי מאוד עם הדברים האלה
הגר ינאי

קראת את התחקיר?

"בטח. אין לי מה להגיד, זה מצער אותי מאוד. כששמעתי על זה הייתי ממש משותקת לשבועיים. אין עשן בלי אש וניל שובב גדול. היו לו נישואים פתוחים עם אמנדה, שגם היא לא טמנה את ידה בצלחת. בינתיים הוגשה תלונה על ידי המתלוננת הראשית ואף אחד לא יודע שום דבר חוץ מניסיונו האישי. הניסיון האישי שלי לא היה כזה, גם את זה חשוב להגיד, ואת זה שהוא בעיני סופר נפלא. הוא היה לי חבר, ג'נטלמן של ממש שהיה טוב, נדיב ותומך – עבורי. אבל מצד שני, לא אסתור את העדויות של אחיותי הנשים. קשה לי מאוד עם הדברים האלה".

דיברתם מאז שנחשפה הפרשה?

"כן. הוא במצב קשה מאוד, ולא ארחיב. פוצצו לו את הקריירה ואת חייו האישיים וזה עוד לא הגיע לבית משפט".

ניל גיימן. "עשו לו רצח לקריירה ולאופי שלו ברשתות החברתיות" צילום: Rozette Rago/NYT

אולי הגישה המתונה הזאת מייצגת את התהליך שעבר על ינאי בכלל. היא מכנה את מה שעברה "כישרון להתנהג כמו עוף החול", להשתנות ולקום שוב ושוב מדיכאונות עבר, ממחלה קשה וממשברים אחרים. "אני מרגישה שונה מאוד מהצעירה שהייתי", היא מודה. "היו לי כמה תהליכים בחיים. היתה לי ילדות איומה, הייתי יכולה להיות שום דבר אבל התגבשתי להיות סופרת, נערת זוהר תל-אביבית אלק. עשיתי כל כך הרבה שטויות במשך השנים – כל כך הרבה בחורים, פלרטוטים, תוכניות, סקס, ארוטיקה. עשיתי מטמורפוזה לאימהות, למשפחה, ומזה מטמורפוזה לבעלת עסק. נורא קשה להתבגר וזה גם לא חינוכי, אבל זה לא היה לעניין להמשיך ככה – לכתוב ספרי פנטזיה, להסתגר בבית שמונה חודשים ולהרוויח מעט כל כך. אני מרגישה שמצאתי מקום חזק".

הצג עוד מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל
© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ